

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Polskie rycerstwo średniowieczne – narodziny, rozwój, znaczenie**
2. Kod zajęć/przedmiotu: 18-ZFWH-PRS-1_3hws2
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): fakultatywny
4. Kierunek studiów: Humanistyka w szkole
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): I
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): ogólnoakademicki
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): I-III
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): **30 h W**
9. Liczba punktów ECTS: 3
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: Józef Dobosz, prof. dr hab.
11. Język wykładowy: polski
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): nie

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:

Wykład ma na celu przedstawienie genezy średniowiecznego rycerstwa polskiego i uformowanie się w struktury rodowe (od XI wieku), a następnie jego rozwój aż do ukształtowania się stanu szlacheckiego (druga połowa XV wieku); ukazanie miejsca rycerstwa w strukturze społecznej państwa Piastów i Jagiellonów, oraz podstaw gospodarczych tej kategorii społecznej.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują): brak

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
EU_01	Posiada wiedzę w zakresie wybranych zagadnień z historii społecznej Polski w epoce średniowiecza.	HS_W03; HS_W07 HS_U01 HS_U06 HS_K05 HS_K02
EU_02	Potrafi w podstawowym zakresie wyszukiwać, selekcjonować i oceniać literaturę przedmiotu; korzysta z różnych zasobów informacyjnych.	HS_W04 HS_U03 HS_U06 HS_K03 HS_K02
EU_03	Zna relacje wzajemne między państwem i społeczeństwem w dobie średniowiecza w Polsce.	HS_W03 HS_U08 HS_K02 HS_K03
EU_04	Potrafi poprawnie formułować wypowiedzi (ustne i pisemne) z zakresu dziejów rycerstwa polskiego omawianego okresu i opatrzyć je odpowiednim aparatem badawczym. Poprawnie wykorzystuje w tym celu poznane pojęcia właściwe dla przedmiotu.	HS_W05 HS_W03 HS_U01 HS_U02 HS_U09 HS_K05
EU_05	Formułuje własne stanowisko na tematy z zakresu historii społecznej wykorzystując dostępną literaturę i źródła	HS_W05 HS_U02 HS_U08

		HS_K03 HS_K05 HS_K02 HS_K04
EU_06	Prezentuje postawę zrozumienia i szacunku dla dziedzictwa historycznego związanego z polskim rycerstwem doby średniowiecza.	HS_W14 HS_U07 HS_K01 HS_K03 HS_K04
EU_07	Potrafi formułować i wyrażać własne poglądy, dyskutować z wykorzystaniem literatury przedmiotu.	HS_W05 HS_W01 HS_U01 HS_U02 HS_U03 HS_U06 HS_U08 HS_U09 HS_K04 HS_K02

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu:

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
1. Źródła oraz literatura (szkoły genealogiczno-heraldyczne) do badań nad średniowiecznym rycerstwem polskim.	EU_01–EU_07
2. Geneza średniowiecznego rycerstwa w Polsce: a) dyskusja w historiografii (S. Smolka, M. Bobrzyński, F. Piekosiński, W. Semkowicz, J. Adamus, W. Dworzaczek, H. Łowmiański, J. Bieniak i inni); b) kryzys pierwszej monarchii piastowskiej i reformy Kazimierza Odnowiciela a geneza rycerstwa – początki feudalizacji; c) prawo rycerskie – narodziny i rozwój.	EU_01–EU_07
3. Rody rycerskie a monarchia oraz Kościół i jego struktury: a) początki do przełomu XI/XII wieku; b) Krzywousty i monarchia podzielona; c) wobec zjednoczenia; d) monarchia odbudowana – Kazimierz Wielki, epizod andegaweński, Jagiellonowie.	EU_01–EU_07
4. Elita władzy i jej rotacja.	EU_01–EU_07
5. Podstawy gospodarcze polskiego rycerstwa.	EU_01–EU_07
6. Geneza i znaczenie przywilejów stanowych.	EU_01–EU_07
7. Herb, zawołanie i pieczęć – zewnętrzne znamiona przynależności rodowej, ich geneza, formy i znaczenie.	EU_01–EU_07
8. Przegląd najważniejszych rodów rycerskich: a) Awdańce; b) Pałuki; c) Nałęczce; d) Łabędzie; e) Powalowie; f) Janinowie; g) Gryfici; h) Lisowie; i) inne.	EU_01–EU_07

5. Zalecana literatura:

- Bieniak J., *Jeszcze w sprawie genezy rodów rycerskich w Polsce*, w: *Spółczesność Polski średniowiecznej. Zbiór studiów*, t. V, Warszawa 1992, s. 45-55
- Bieniak J., *Rody rycerskie jako czynnik struktury społecznej w Polsce XIII-XV wieku*, w: *Polska w okresie rozdrobnienia feudalnego*, red. H. Łowmiański, Wrocław 1973, s. 161–200
- Bieniak J., *Heraldyka polska przed Długoszem*, w: *Sztuka i ideologia XV wieku*, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1978, s. 165–210

- Bieniak J., *Polskie rycerstwo średniowieczne. Wybór pism*, Kraków 2002
- Gąsiorowski A., *Rotacja elity władzy w średniowiecznej Polsce*, w: *Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów*, red. S.K. Kuczyński, t. I, Warszawa 1981, s. 264–290
- Szymański J., *Herbarz średniowiecznego rycerstwa polskiego*, Warszawa 1993
- Wroniszewski J., *Proclamatio alias godło. Uwagi nad genezą i funkcją zawołań rycerskich w średniowiecznej Polsce*, w: *Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów*, t. IV, Warszawa 1990, s. 147–170
- Łowmiański H., *Początki Polski*, t. VI, cz. 1–2, Warszawa 1985

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne):

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	X
Dyskusja	
Praca z tekstem	
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne):

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu					
	EU_01–EU_07					
Egzamin pisemny						
Egzamin ustny						
Egzamin z „otwartą książką”						
Kolokwium pisemne						
Kolokwium ustne	X	X	X	X	X	X
Test						
Projekt						
Esej						
Raport						

Prezentacja multimedialna						
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)						
Portfolio						
Inne (jakie?) -						
...						

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS:

Forma aktywności		Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		30
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	5
	Czytanie wskazanej literatury	35
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	20
	Inne (jakie?) -	
...		
SUMA GODZIN		90
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

5,0 – bardzo dobra znajomość przedstawionych na wykładzie zagadnień związanych z polskim rycerstwem średniowiecznym, umiejętność prowadzenie dyskusji na tematy poruszane w trakcie zajęć, wysoki poziom merytoryczny i retoryczny wypowiedzi podczas zaliczenia;

4,5 – jak wyżej, nieznaczne potknięcia w merytorycznej argumentacji postawionych przez siebie tez oraz w retoryce wypowiedzi podczas dyskusji na zajęciach oraz w czasie zaliczenia;

4,0 – możliwy szerszy zakres niedociągnięć: słabsze umiejętności analizy porównawczej i uzasadniania własnego stanowiska;

3,5 – zadowalająca znajomość przedstawionych na zajęciach zagadnień związanych z polskim rycerstwem średniowiecznym, poprawna umiejętność krytycznej analizy lektury;

3,0 – zadowalająca znajomość przedstawionych na wykładzie zagadnień związanych z polskim rycerstwem średniowiecznym, dające się zauważyć braki w umiejętności argumentowania swoich poglądów podczas zaliczenia;

2,0 – niezadowalająca znajomość przedstawionych na wykładzie zagadnień związanych z polskim rycerstwem średniowiecznym, niezadowalająca wypowiedź pod względem merytorycznym podczas zaliczenia.